

Boganmeldelser.

Nyere Bidrag til Sygelighedsstatistikken.

ALFRED W. WATSON. **Sickness and Mortality Experience of the I. O. O. F. Manchester Unity.** Manchester 1903. — **Krankheits- und Sterblichkeitsverhältnisse in der Ortskrankenkasse für Leipzig und Umgegend.** 4 Bände. Berlin 1910. — BILLE-TOP. **Nogle Bidrag til den sociale Arbejderstatistik.** København 1904. — **Sygelighedsstatistik paa Grundlag af Erfaringer fra de anerkendte Sygekasser.** (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 34. Bd., 4. Hæfte). København 1910).

Af mange forskellige Grunde har Dødelighedsstatistikken altid været Forsikringsmændenes Kælebarn, medens den Litteratur, der behandler Invaliditet og Sygdom, har maattet indtage en forholdsvis tilbagetrukken Stilling. Det er først Arbejderforsikringens storslaaede Udvikling i vore Dage, der ganske naturlig har frembragt et Omslag i saa Henseende, og den statistiske Litteratur er i de senere Aar bleven beriget med forskellige værdifulde Arbejder til Belysning af disse Emner.

For Englands Vedkommende er det den kæmpe-mæssige Sygekasseorden Manchester Unity of Odd Fellows, som har leveret Hovedbidraget ved en interessant Beretning af Alfred W. Watson om Sygelighed og Dødelighed blandt Medlemmerne i 1893—97. Det er alt i alt 3 Millioner Iagttagelsesaar, der raades over, og Stoffet er benyttet til en Række Tabeller til praktisk Brug i Sygeforsikringens Tjeneste.

Boganmeldelser.

Nyere Bidrag til Sygelighedsstatistiken.

ALFRED W. WATSON. **Sickness and Mortality Experience of the I. O. O. F. Manchester Unity.** Manchester 1903. — **Krankheits- und Sterblichkeitsverhältnisse in der Ortskrankenkasse für Leipzig und Umgegend.** 4 Bände. Berlin 1910. — BILLE-TOP. **Nogle Bidrag til den sociale Arbejderstatistik.** København 1904. — **Sygelighedsstatistik paa Grundlag af Erfaringer fra de anerkendte Sygekasser.** (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 34. Bd., 4. Hæfte). København 1910).

Af mange forskellige Grunde har Dødelighedsstatistiken altid været Forsikringsmændenes Kælebarn, medens den Litteratur, der behandler Invaliditet og Sygdom, har maattet indtage en forholdsvis tilbagetrukken Stilling. Det er først Arbejderforsikringens storslaaede Udvikling i vore Dage, der ganske naturlig har frembragt et Omslag i saa Henseende, og den statistiske Litteratur er i de senere Aar bleven beriget med forskellige værdifulde Arbejder til Belysning af disse Emner.

For Englands Vedkommende er det den kæmpe-mæssige Sygekasseorden Manchester Unity of Odd Fellows, som har leveret Hovedbidraget ved en interessant Beretning af Alfred W. Watson om Sygelighed og Dødelighed blandt Medlemmerne i 1893—97. Det er alt i alt 3 Millioner Iagttagelsesaar, der raades over, og Stoffet er benyttet til en Række Tabeller til praktisk Brug i Sygeforsikringens Tjeneste.

Undersøgelsen giver det mærkelige Resultat, at medens Dødeligheden er taget betydelig af, saaledes som det jo viser sig omtrent allevegne i de sidste Slægtleds Befolkningshistorie, saa er Sygeligheden tvertimod tiltaget meget stærkt. Man bevæger sig her paa et Omraade, hvor Tallene i høj Grad kommer til at bero paa Praksis. Naar en Sygekasses Medlemmer stiger i Velstand, eller Solidaritetsfølelsen vokser, vil Sygedagenes Antal ganske naturlig vokse, selv om Kassens Vedtægter ikke underkastes nogen Forandring.

Paa den anden Side er det ikke utænkeligt, at vore Dages Fremskridt i Livsvarighed betales ved, at mange Sygdomme, der tidligere hurtig endte med Døden, nu medfører langvarige Ophold paa Sanatorier eller Hospitaler, saa at det forøgede Antal Sygedage delvis er et Udtryk for de Anstrengelser, det har kostet at faa Middelevetiden forlænget. I hvert Fald er Væksten i Sygedagenes Antal en Kendsgerning, som man maa tage i Betragtning, naar det drejer sig om Overslag over Sygekassers Status. En Deling af Iagttagelserne efter Erhverv viser ogsaa ganske overordentlig store Forskelligheder. Meget stor er saaledes Sygeligheden blandt Bjergværksarbejdere, medens Landarbejderne har forholdsvis gunstige Forhold. Rundt regnet er Sygedagenes Antal i den sidstnævnte Gruppe kun lidt over Halvdelen af hvad den er blandt Bjergværksarbejdere, medens Forskellen i Dødelighed er langt mindre fremtrædende.

Af megen Interesse er en Undersøgelse over Udtrædelseshyppigheden. Den spiller en ikke lille Rolle, selv om den snarest er ringere end ved Livsforsikringsselskaberne. Det er ganske naturlig særlig i de første Medlemsaar og i den yngre Alder, at Udtrædelseshyppigheden er fremtrædende.

Tavlerne indeholder Oplysninger om Sygdommens Varighed, idet Sygedagene fordeles, eftersom Sygdommen har været under 3 Maaneder, fra 3 til 6 eller fra 6

til 12 Maaneder, eller strækker sig ind i det andet Aar, eller endogsaa har varet længere.

Det hævdes i Beretningen, at der ikke er nogen Afdeling indenfor Ordenen, hvor Sygehjælpen ophører helt, naar Sygdommen har varet en vis Tid, selv om der er nogle, der nedsætter Hjælpen betydeligt ved forlænget Sygdom og saaledes maaske tvinger enkelte Medlemmer ud. Det er ad en anden Vej Afdelingerne værger sig mod for store Udgifter, idet et Medlem, der har været syg en vis Tid, efter Helbredelsen faar en Ventetid f. Eks. af 6 Maaneder eller et Aar. I hvert Fald bliver Statistiken altsaa ikke helt fyldestgørende paa dette Punkt, selv om man ved Udregningen af Sygedagenes Antal i Forhold til Medlemsaarene udelukker Ventetiden. Men man har paa dette Omraade saa overordentlig lidet Materiale, at man maa være taknemlig for enhver Iagttagelsesrække, selv om den er mangelfuld.

Praktisk og kortfattet — ofte altfor kortfattet — som denne Beretning er, danner den en slaaende Modsætning til det store Værk, som det statistiske Bureau for det tyske Rige nylig har udsendt, og hvorved der er lagt et betydningsfuldt Led til den paagældende Litteratur. Efter Indførelsen af den tyske Sygekasseordning er der selvfølgelig opsamlet et umaadelig stort Stof, men en dyberegaaende Bearbejdelse af hele dette Materiale vilde støde paa store Vanskeligheder. Man har ved den paagældende Undersøgelse indskrænket sig til at bearbejde Iagttagelserne fra den store »Ortskrankenkasse für Leipzig und Umgegend.« Den tyske Rigsdag bevilgede til Bearbejdelsen 325000 Mk. Undersøgelsen lededes af Dr. Mayet, der fik Støtte fra det tyske Gesundheitsamt, saaledes ved Opstilling af den udførlige Sygdomsfortegnelse.

Iagttagelsesperioden begynder 1. Jan. 1887 og strækker sig til April 1905. Ialt er der bearbejdet en Million Iagttagelsesaar for Mænd og $\frac{1}{4}$ Million for Kvinder. Det overvejende Antal er »Pligtmedlemmer«. Det er et meget

sammensat Materiale, omfattende en Mængde forskellige Erhverv, saaledes som det er naturligt ved en Storstad som Leipzig, og Undersøgelsen har med en overordentlig Grundighed søgt at gøre Fyldest overfor alle de forskellige Hensyn, som maa tages. Baade Erhvervsinddelingen og Sygdomsgrupperingen er særdeles omhyggelig gennemført, ligesom man med stor Omhu har søgt at faa hele den Tid oplyst, i hvilken Kassen har haft Risiko overfor Medlemmerne, herunder saaledes den Tid et udtraadt Medlem under visse Forhold har Krav paa Hjælp o. s. v. En lille Uklarhed i Materialet fremkommer ved Ændringer i Reglerne for Understøttelsens Varighed, ligesom den anvendte Metode frembringer en ubetydelig Forhøjelse af Sygedagenes Antal, idet en Sygdom, der er begyndt ved Observationstidens Afslutning, medregnes helt med alle Understøttelsesdage.

Den Indvending, man nærmest vilde rette mod det fremkomne Værk, er, at man kommer til at lide under embarras de richesse. En stor Del af det indvundne Stof har man maattet lade ligge hen i utrykt Tilstand, saa at det altsaa foreløbig udgør en død Skat. Men hvad der er offentliggjort, er alligevel saa meget, at man har ondt ved at faa Overblik over, hvad der imellem alle disse Iagttagelser og Promilleberegninger kan faa blivende Betydning i den sociale Statistik. Ofte hindres man i sin Vurdering af Resultaterne derved, at Tallene ved de mange Inddelinger er blevne altfor smaa, og dette faar Indflydelse paa ret afgørende Punkter, f. Eks. ved Undersøgelsen af Sundhedsforholdene i forskellige Erhvervsgrupper. Naar det saaledes viser sig, at Gartneri, Landbrug og Forstvæsen i Sammenligning med de polygrafiske Erhverv indtil 35 Aars Alderen har en lav Dødelighed, men Dødeligheden derefter lige til 65 Aars Alderen bliver ikke saa lidet højere, saa maa man ikke overse, at der i den førstnævnte Gruppe under 35 Aars Alderen kun findes 24 Dødsfald. For de ældre Aldersklassers Vedkommende er Materialet heller ikke ret stort, og her ind-

træder en anden væsentlig Hindring, nemlig den yderst forskellige Aldersfordeling. Saaledes er der i 55—59 Aars Alderen i den nævnte Gruppe 840 Medlemsaar, i det næste Femaar 743, altsaa praktisk talt næsten det samme Tal, medens de tilsvarende Medlemmer i de polygrafiske Erhverv er 1381 og 841. Under saadanne Forhold er det vanskeligt at uddrage Slutninger uden en ret dybtgaaende Bearbejdelse af Tallene, og mange Tal maa efter en saadan Bearbejdelse helt lægges til Side.

Imidlertid findes jo dette Materiale fremlagt til Statistikernes Benyttelse, og man maa være det tyske Rigsbureau taknemmelig for den værdifulde Stofmængde, der derved er stillet til Raadighed. Og man behøver blot at gribe paa maa og faa for at finde interessante Oplysninger. Det gælder f. Eks. den Rolle, Ulykkestilfældene spiller i Sygekassernes Budget, og ligeledes Fordelingen af Sygdomstilfældene. Eksempelvis skal nævnes Oplysningerne om Kønssygdommenes forskellige Udbredelse; den er paafaldende stor blandt Kellnere og lign., i Sammenligning med forskellige Haandværkerfag. Dette er et interessant Bidrag til Forstaaelse af de Fristelser, som Kellnernes Liv fører med sig.

Ogsaa om Alkoholismens direkte Virkninger har man søgt Oplysning, uden at Tallene dog virker tilstrækkelig overbevisende. Enhver der ved en eller anden Sygeanmeldelse har faaet Benævnelsen: P (Potator) paa sit Kort, er taget under Observation fra første Begyndelse, idet man da har delt Iagttagelsesperioden i 2 Dele; den første gaar til et Aar før den anførte Benævnelse kom frem, den sidste udgør Resten af Medlemstiden. Det bliver navnlig den sidste, der viser slette Sundhedstilstande, hvad der i og for sig er rimeligt nok, men det maa ikke overses, at man ikke har faaet de — faa eller mange — Alkoholikere med, som ikke har været sygemeldte i Forsikringstiden; den paagældende Iagttagelsestid er aabenbart belastet med en ofte langvarig Sygdom, den der har foranlediget, at Lægen skrev sit P. Det vil derfor ikke

være muligt at udnytte dette Materiale til Belysning af Alkoholismens Virkninger. Helt anderledes vilde det have stillet sig, hvis den systematiske Fejl var gaaet i modsat Retning og man desuagtet havde fundet betydelig mere Sygelighed end i den øvrige Del af Materialet, eller hvis man, f. Eks. ved Indmeldelsen, havde faaet at vide om Vedkommende var totalafholdende eller ikke.

Ogsaa den danske statistiske Litteratur har interessante Bidrag at opvise. Her kan saaledes henvises til den Undersøgelse, som Bille-Top udgav i 1904 paa Grundlag af Erfaringer vedrørende den københavnske Sygekasse »Alderstrøsts« Medlemmer. Nylig har endvidere Statens statistiske Bureau udgivet en Redegørelse for Sygeligheden blandt Medlemmer af anerkendte Sygekasser. Medlemstallet i de anerkendte Sygekasser er efterhaanden vokset saa stærkt, at man kun behøvede et Par Aars Iagttagelse for at have et ligesaa stort Materiale som den tyske Undersøgelse. Dette er dog ikke sket; man har foretaget et Udvalg af Kasser og begrænset sig til Aaret 1908, og det samlede Antal Medlemmer bliver derved kun c. 100000, men dette Materiale er anseligt nok til at man kan uddrage mange interessante Slutninger. Dette gælder saaledes Spørgsmaalet om den ægteskabelige Stillings Indflydelse. Det viser sig, at de ugifte i det hele taget har større Sygelighed end de gifte, vanskeligere stiller det sig ved Afgørelsen om, hvorledes Sygeligheden er blandt Enker og Enkemænd, idet disses Aldersfordeling volder en Del Hindringer ved Beregningerne. Ogsaa Tabellerne vedrørende Sygeligheden indenfor de forskellige Erhverv frembyder mange Træk, som det er værd at lægge Mærke til, og maaske ikke mindst Oversigten over Sygdomsaarsagerne.

Man erfører saaledes, at af de 7,6 Sygedage, som i Gennemsnit falder paa et mandligt Sygekassemedlem, vil der gennemsnitligt falde 0,8 Dag paa Tuberkulose, 1,4 paa Ulykkestilfælde og 0,5 paa Influenza, medens Kræft

blandt Sygekassemedlemmer kun spiller en underordnet Rolle.

Paa de 52 Sider, som udgør Tabeller og Tekst, er Stoffet saa godt ordnet og tilrettelagt, at man uden Vanskelighed kan komme i Lag med de Opgaver, der frembyder sig, ogsaa hvor en dyberegaaende Undersøgelse vil kræve en Del Bearbejdelse af Tallene ved Interpolationer eller paa anden Maade. Hvor lille af Omfang dette Hæfte end har, vil det sikkert veje godt til blandt den sociale Statistiks Arbejder og øge den Agtelse, som det danske statistiske Bureau overalt har erhvervet sig.

H. Westergaard.

Green's Danske Fonds og Aktier 1910. Udgivet og redigeret af H. GREEN og H. STEIN. Fuldstændig revideret Udgave afsluttet Juni 1910. København 1910.

Atter efter knap 2 Aars Forløb en ny Udgave af Green's » Danske Fonds og Aktier« — den 12te Udgave, naar man regner helt tilbage til August Jensens » Obligationskalender« af 1871, og den 4de Udgave under den nuværende Redaktion.

Bogen ligner i Anlæg og Stoffets Ordning sin nærmeste Forgænger. Men den er vokset betydeligt i Omfang, og de mange nyttige Oplysninger ere reviderede og førte saa nær op til Udgivelsestidspunktet, som det praktisk set er gørligt.

Haandbogen indledes med en kort Orientering med Hensyn til Kursnoteringen paa Børserne i København og Aarhus. Derefter følger Fonds-Afdelingen, omfattende Grupperne: Statsobligationer, Statshypothekbank og Tiendebank, Kommune- og Havnelaan, Kreditforeninger og Kreditkasser, Hypothekforeninger. Af nyt Stof er i denne Afdeling optaget Status-Oversigter for Staten, Københavns Kommune og Havn, Frederiksberg Kommune, samt en